

Východočeská galerie
v Pardubicích

zámek č. p. 3 \ 530 00 Pardubice
tel. 466 510 003 \ fax 466 535 716 \ vcg@vcg.cz \ www.vcg.cz

Východočeská galerie v Pardubicích
V Pardubicích dne 3. června 2021

Východočeská galerie v Pardubicích vás zve na výstavu:

termín výstavy:

9. 6. – 10. 10. 2021

místo konání:

Východočeská galerie v Pardubicích

Dům U Jonáše, Pernštýnské náměstí 50

vernisáž:

9. 6. 2021 od 17:00

kurátorka výstavy:

Mgr. Eliška Jedličková

Realitu světa, kterou většina z nás znala ještě před rokem 2020, nahradil svět zcela jiný. Ještě nedávno se zdálo být zcela přirozené koupit si letenku, zaplatit si *last minute* zájezd nebo zabalit sebe a rodinu a vyrazit vstříc novým zážitkům do zahraničí – nejlépe k moři. Bezstarostnost, touhu po zážitcích a vydechnutí od stresu současné doby však nahradily obavy, nepředvídatelnost situace a omezení. Dalo by se říci, že se v tomto případě vracíme zpět do dob dávno minulých – doufejme, že pouze na krátkou dobu. Výstava *Léto u moře* přiblíží cesty výtvarných umělců k moři a představí míru inspirace, které ve svém díle díky zážitkům ze zahraničí načerpali.

Jak už vyplývá z geografické polohy České republiky, z hluboce zakořeněné české povahy nebo z historicko-politických příčin, cestování nebylo pro nás, obyvatele střední Evropy, vždy tak snadné a přirozené. Malíři, sochaři, architekti, ale i spisovatelé a vzdělanci cestovali do Itálie s touhou po poznání již od 16. století. Přáli si na vlastní oči vidět slavné antické památky, osvojit si ideální techniky a postupy a také přiblížit se slavné kolébce renesance. Se stejnými záměry se do Itálie vydávali i umělci barokní, klasicistní, žáci tzv. Berglerovy školy, nazareni a romantici. Kolem poloviny 19. století se však zájem umělců z českých zemí o celoevropský kontext začal vytrácet. Nahradilo ho soustředění se na otázky národní. Touha po cestování se začala u výtvarníků probouzet teprve až kolem 80. let 19. století spolu se zájmem o estetiku a nové tendence v umění. Po celou tu dobu měla však jižní zkušenost velkého konkurenta – Paříž, která platila za ohnisko moderní kultury a umění. Tradici a původnost umění, které mohly jižní – mediteránní země nabídnout, stále lákaly množství českých umělců. Malíř pozdního romantismu Beneš Knüpfer (1844–1910) jako jeden z prvních zachytil krásu a autenticitu jižních zemí a objevil pro Čechy neznámý živel – moře, které ve svých dílech vykresloval jako svébytný svět opředený mytologií. Témata pocházející z mytologie, antické historie nebo novoplatonismu byla blízká i Maxmiliánu Pirnerovi (1854–1924). V díle *Empedoklés z Akragantu* (1914) se snoubil Pirnerův smysl pro alegorická vyjádření s italskou zkušeností. Na vlastní oči se o krásách jižních zemí jeli přesvědčit i Jan Preisler (1872–1918) a Antonín Hudeček (1872–1941), kteří v roce 1902 navštívili slavné sicilské město Syrakusy. Je otázkou, jakým způsobem dokázaly skalnaté mořské břehy ovlivnit budoucí Preislerovo dílo. Jsou snad právě ona skaliska, mořské vlnobití a *mariny* Středomoří předobrazem slavných *Černých jezer*?

Impuls k cestě do jižní Evropy nemusel vždy vycházet z touhy po vzdělání a poznání prapočátků umění nebo z potřeby hledání východisek pro vlastní tvorbu. Cestování s sebou nese i existencionální a očištný element. Stanout v neznámé krajině, poprvé se nadechnout odlišného vzduchu a pohled na nekonečné možnosti, které se otevírají, přináší člověku celou řadu vzrušujících pocitů. Dráždivost směsice pocitů, touhy po poznávání a také zcela odlišná paleta vizuálních vjemů se staly jedním z dalších východisek cestování českých výtvarných umělců. Kromě Itálie se v polovině 19. století stala lákavou destinací Dalmácie – oblast Jadranu. Na Jadran jezdilo velké množství obyvatel tehdejšího Rakouska – Uherska, později Československa. Blízkost moře lákala nejen k ozdravným lázeňským pobytům, ale i k poznávání místní kultury a panenské krajiny. Jadran se stal oblíbenou destinací umělců skupiny Osma. V díle Václava Špály, Bedřicha Feigla, Emila A. Pittermana Longena, Emila Filly se jadranská zkušenost odrazila v očištění, prosvětlení a uvolnění malířské palety a recepci čistého smyslového prožitku.

Jadran – respektive okolí města Pulje – se stal osudovým malíři Bohumilu Kubištovi (1884–1918). Kubišta byl umělcem zcestovalým a každá z jeho cest se setkala s rychlou reakcí v jeho díle. Léta 1913–1918 strávil Kubišta v dnes chorvatské Pulji a na ostrově Punta Christo jako příslušník rakousko-uherské armády. Jako vyvážení náročné práce důstojníka vznikaly práce jeho vlastního a avantgardního programu, ale i díla stylově nevyhraněná – určená především pro zakázky a přátele, které v Pulji získal. Cestování bylo osudové i pro malíře a grafika Františka Tavíka Šimona (1877–1942) nebo Cyrila Boudu (1901–1984), kteří inspirativní momentky zpracovávali do podoby rychlých skic a následně do grafických listů. Šimonův zájem o element moře sahá do impresionistických východisek ve snaze zachytit vlastní niterné pocity z moře samotného.

Zásadní zvraty nejen v tvorbě, ale i v životě způsobila italská cesta Františku Janouškovi (1890–1943), který do Itálie odcestoval v roce 1929. S celou škálou poznatků se ve svém díle vyrovnával po celá léta. Hlubokou stopu zanechala Itálie i v životě Jana Zrzavého (1890–1977), který se obdivoval italské historii, filosofii, víře a milovaným benátským mozaikám.

Cestování k moři motivované touhou po poznání, radosti i pro cestování samotné se nás drželo i celou druhou polovinu 20. století, ačkoli nebylo dopřáno každému. Vysněnou výjezdní doložku např. do Jugoslávie získala pouze malá část Čechoslováků. O to však větší *boom* zaznamenalo cestování po roce 1989. Od postupného a nesmělého objevování Chorvatska a severní části Itálie, přes Řecké ostrovy a Španělsko se Češi čím dál více a sebevědomě odhodlávají k exotickým cestám a objevují pro sebe takřka celý svět. Cestování se stalo zcela běžnou součástí života a odráží se i v reakcích výtvarných umělců. Pohled na moře v generaci dnešních umělců již jen stěží vyvolá ten samý pocit, který nejspíše zažili František Tavík Šimon, Bohumil Kubišta nebo Jan Preisler a další umělci zastoupení na této výstavě. Vydejte se vstříc poznávání lákavých a vzdálených mořských břehů, exotických dálek a intimních výpovědí prostřednictvím děl výtvarných cestovatelů, tak jak je kdysi prožili oni.

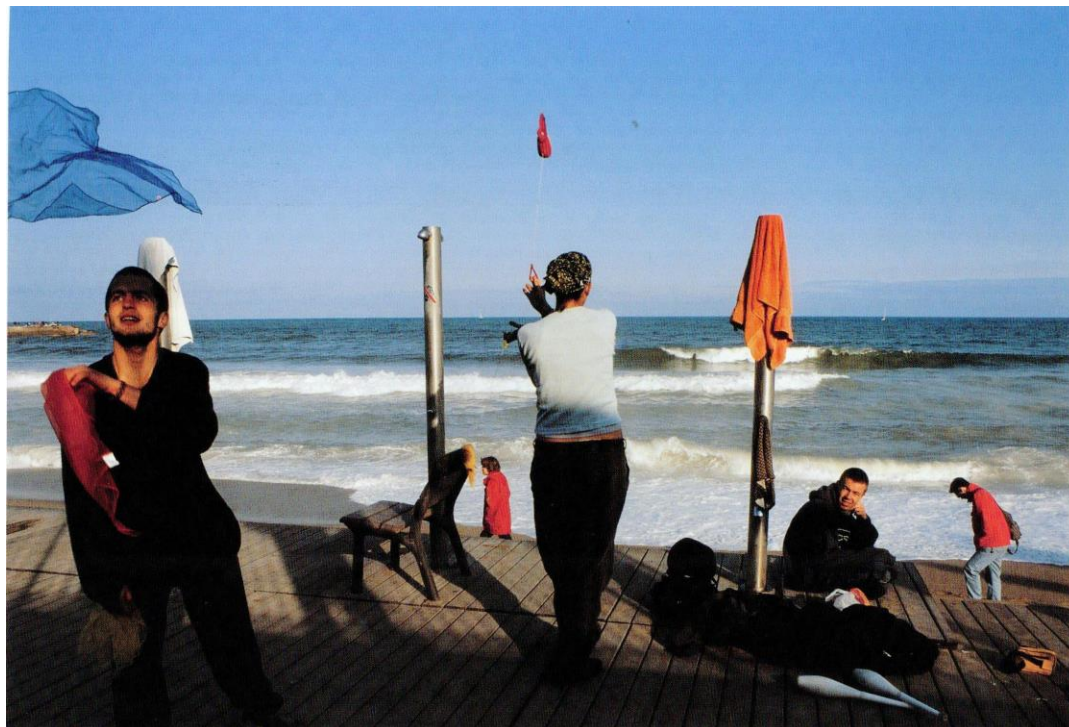
Eliška Jedličková

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury.

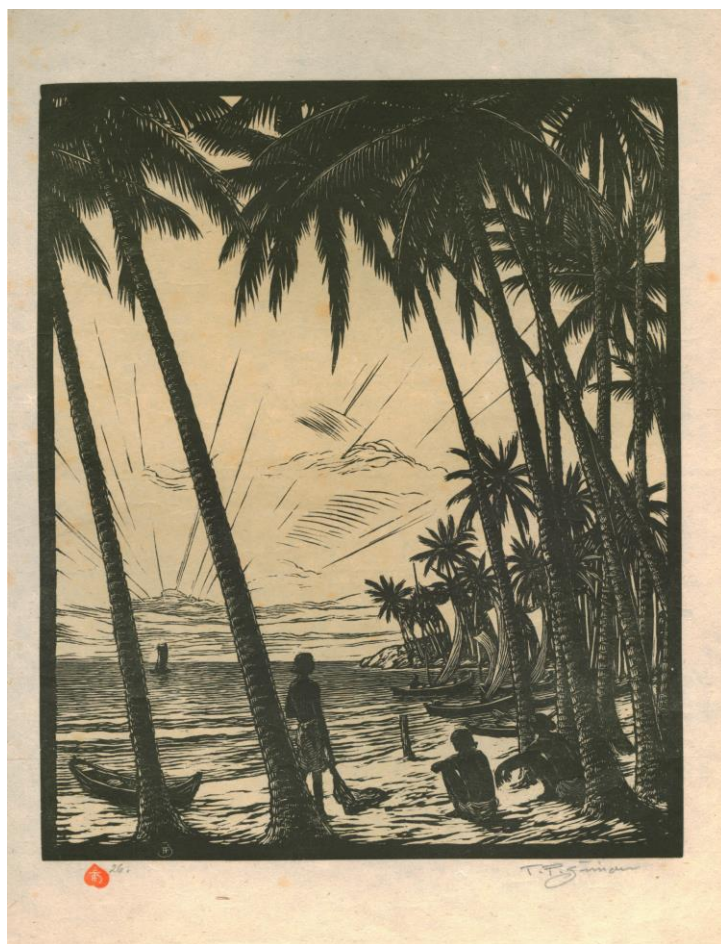
Fotografická příloha:

František Tavík Šimon, *Onival (U moře)*, 1902

Vladimír Birgus, *Barcelona*, 1992

František Tavík Šimon, *Západ slunce na Cejloně*

Jan Zrzavý, *Záliv*, 1937

Děkujeme našim partnerům:

Východočeskou galerii
v Pardubicích zřizuje
Pardubický kraj

Projekt se uskutečňuje za finanční
podpory Ministerstva kultury.

Pardubice

Statutární město Pardubice
podporuje kulturu

Mediální partneři:

Flash Art